

Přečti si pozorně následující ukázkou, kterou připravilo KALIBRO podle knihy Václava Cibuly Pražské pověsti (vyd. Orbis, Praha 1972). Označení řádků (1 až 35) si zatím nevsímej. Potom se zabývej testovými úlohami na dalším listu (Tradiční test). K ukázce se samozřejmě můžeš kdykoli vrátet.

1 V podloubí jednoho domu na Starém Městě měli své krámky vetešník a řezník.
2 Vetešník pocházel z uliček nedaleko synagogy, řezník byl křesťan, avšak oba
3 byli stejně chudí. Jejich krámy oddělovala jen tenká stěna z prken a řezník
4 často pozoroval škvírami svého souseda a odhadoval, kolik si toho dne vydělal.
5 Jednou měl vetešník na stole neobvykle velkou hromadu mincí, znovu a znovu
6 je přepočítával a nakonec s úsměvem shrnul výdělek do koženého měščečku.

7 Řezník toho dne vydělal málo, a tak se ho zmocnila zlá závist. Dlouho do
8 noci přemýšlel, jak se dostat svému sousedovi na kobytku, až vymyslel dábel-
9 ský plán. Hned ráno se vydal k soudu, prohlásil, že ho některý jeho soused
10 okradl, a popsal i váček, v němž měl své peníze uloženy. Stráž ihned prohle-
11 dala všechny krámky z podloubí a skutečně objevila u vetešníka váček, který
12 tvarem, barvou i tkanicí odpovídal popisu.

13 Vetešník se zapřísahal svou nevinou, naříkal a prosil. Prohlašoval, že ho
14 řezník určitě pozoroval škvírou v prknech, ale řezník se rozhněval a tvrdil, že
15 všechno bylo dozajista obráceně, že se škvírou díval vetešník a váček odnesl.

16 Soud si nevěděl rady, hledal svědky a zkoumal výpovědi obou mužů zno-
17 vu a znovu, ale nikdo nemohl povědět, kde je pravda a kde lež.

18 Zpráva o nejasném sporu se rozletěla Prahou a nakonec se donesla až
19 k císaři. Ten rád a při všech příležitostech zkoušel rabína Löwa z jeho moudro-
20 sti i znalostí, a proto vzkázal do Staronové synagogy, aby k němu rabín přišel
21 a celý případ rozřešil. Rabín přišel, vyslechl celý spor a na chvíli se zamyslel.
22 Potom zdvihl hlavu a řekl:

23 „Ať služebníci naplní čistý kotlík vodou, zavěsí ho nad oheň a ponoří do
24 něho nalezené mince.“

25 Všichni se podivili podivnému přání, ale učinili, jak rabín žádal. Přinesli
26 kotlík, nalili do něho vodu, a když začala vřít, vysypali do ní z váčku peníze. Po
27 malé chvíli dal rabín kotlík sejmout, sklonil se nad ním a dlouho pečlivě
28 pozoroval hladinu. Potom se napřímil, pohlédl zkoumavě na vetešníka a řekl:

29 „Propusťte ho, neboť řezníkovi váček neukradl. Prodává jen staré hadry,
30 zatímco řezník bere do rukou od rána do večera maso, slaninu a sádlo. Kdyby
31 to opravdu byly řezníkovy peníze, mastnota z jeho prstů by určitě zanechala
32 stopy i na nich. Avšak řezníkovy nejsou, neboť na vodě není ani nejmenší
33 mastný kroužek.“

34 Vetešník byl propuštěn, rabín Löw stoupl ve vážnosti ještě víc a
35 zanedlouho se po Praze říkalo, (...)

A zapiš čísla **všech** položek, které vyhovují zadání →

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Následující argumenty měly podpořit názor, že příběh se neodehrává v současnosti. Které jsou správné?

1. Řezník byl křesťan – to se v dnešním Česku už stát nemůže.
2. Dnešní české soudy nezkoumají výpovědi znovu a znovu.
3. Dnes by asi ohřívali vodu v jiné nádobě a nejspíš také jinak.
4. Rabíni a císařové jsou dnes v Česku jenom historické postavy.
5. Maso dnes obvykle neprodávají v krámě se stěnami z prken.

B zapiš čísla **všech** položek, které vyhovují zadání →

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Která tvrzení odpovídají tomu, co se píše v ukázce?

1. Vetešník míval vyšší tržby než řezník.
2. Řezník připravoval svůj čin několik dní.
3. Rabín vyřešil spor rychleji než soud.
4. Řezníkovi se dostalo spravedlivého trestu.
5. Řezník se pokusil vetešníka sprostě okrást.
6. Stráž šla do vetešníkova krámku najisto.

C zapiš číslo **jediné** položky, která vyhovuje zadání →

--

Příběh je založen na prastaré literární zápletce. Které schéma ji vystihuje?

1. dva zloději se navzájem osočují z nepoctivosti – mudrc oběma položí lstivou otázku – viník se podřekne
2. zloděj nařkl okradeného – soudce předstírá rozhodnutí ve prospěch zloděje – zloděje prozradí radost
3. závistivec pomluví poctivce – panovník přistihne závistivce při nepoctivosti – poctivec určí mírný trest
4. okradený žádá spravedlnost – soudce vymyslí důvtipný test – důkaz je všem zřejmý a nezpochybnitelný
5. dva ve sporu žádají o rozsouzení – mudrc navrhne nesnesitelné řešení – poctivý ustoupí a tím se pozná
6. jeden ze dvou určitě lže – soud neumí jejich spor rozhodnout – nadpřirozená bytost zasáhne kouzlem

D zapiš čísla **všech** položek, které vyhovují zadání →

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Z příběhu se můžeme také poučit. Která poučení z příběhu plynou?

1. Zloděj nesmí zanechat stopy.
2. Moudrost nejsou žádné čáry.
3. Poctivec se spravedlnosti nedovolá.
4. Někdy se hodí mít umaštěné ruce.
5. K cíli někdy vede chytrý nápad.
6. Rabín vždycky nadržuje Židům.

E zapiš čísla **všech** položek, které vyhovují zadání →

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Řezník přemýšlel, jak se dostat svému sousedovi na kobytku (ř. 8). Jak to lze vyjádřit jinými slovy?

Řezník přemýšlel,

1. jak by svého souseda převezl.
2. jak svého souseda dostat do úzkých.
3. jak svému sousedovi navařit kaši.
4. jak svému sousedovi ušít z ostudy kabát.
5. jak by na svého souseda vyžrál.
6. jak by se vlk nažral a koza zůstala celá.

F zapiš čísla **všech** položek, které vyhovují zadání →

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Které nápisy by vetešník mohl mít nad svým krámkem, kdyby svou živnost provozoval v dnešní době?

(musí zůstat zachována podstata jeho podnikání – sortiment však mohou, ale nemusejí tvořit staré hadry)

1. Antikvariát
2. Nadměrné velikosti
3. Zastavárna
4. Second hand
5. Boutique
6. Hudebniny
7. Autobazar
8. Potřeby pro zvířata

G zapiš čísla **všech** položek, které vyhovují zadání →

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Z vyprávění se mimo jiné dozvídáme i to, jaké vyšetřovací a soudní postupy se používaly v době Rudolfa II. Které postupy se v ukázce objevují?

1. Domnělý důkaz byl podrobněji zkoumán.
2. Stráž směla vnikat do soukromých prostor.
3. Podezřelí mohli být vyslýcháni na mučidlech.
4. Některé případy soudil rovnou panovník.
5. Lidé oznamovali případy krádeže policii.
6. Soud nehledal pravdu a rozhodoval neuváženě.
7. Do vyšetřování mohl zasáhnout významný znalec.
8. K propuštění obviněného vedl fyzikální pokus.